

De verbouwingen van 1870 en 1877

Tot 1867 was Tinallinge - zoals Van der Aa het noemt - een dorp zonder geplaveide straat. In dat jaar werd de modderweg van Baflo over Tinallinge en Abbeweer naar de weg tussen Onderdendam en Winsum vervangen door een "kunstweg", waarschijnlijk een verharding van puin. Het kerkbestuur in Tinallinge vond dit kennelijk een grote verbetering van de leefbaarheid in het dorp en droeg f 300 bij in de aanlegkosten.

In het dorp betekende dit een belangrijke verandering. De dorpsweg werd niet alleen beter, maar ook breder. De gracht aan de oostzijde van het kerkhof moest verdwijnen. Waarschijnlijk kwam er bij de wegverbetering veel grond vrij en is deze grond gebruikt voor het dempen van het noordelijk en het zuidelijke deel van de gracht. In ieder geval wordt in 1867 de vonder tussen het kerkgebouw en de pastorie weggehaald.

Het is niet ondenkbaar dat de gunstige veranderingen in het dorp voor de kerkvoogdij aanleiding zijn geweest om het kerkgebouw te 'moderniseren'. Helaas is men toen begonnen met de voorbereiding van een ingrijpende verbouwing.

Uit een bestek van 1877 is bekend dat de beide glas-in-lood-ramen in de oostmuur en één in de noordmuur het langst aanwezig zijn geweest. In dat jaar zijn ze in de oostmuur vervangen door bredere stalen ramen, terwijl op het koor het raam in de noordmuur is dichtgemetseld. Ook het bovenste raam in de westmuur, dat onder meer licht gaf op de zolder, is dat jaar dicht gemaakt.

De vier glas-in-lood-ramen in de zuidmuur zijn al eerder vervangen door bredere stalen ramen. Wanneer dat gebeurd is, wordt in de administratie niet vermeld. Aangezien deze stalen ramen van dezelfde makelij zijn als de in 1877 aangebrachte ramen en er in het jaar 1870 een groot bedrag aan een aannemer wordt betaald, is het wel zeker dat de vervanging in 1870 plaatsvond en dat toen ook drie glas-in-lood-ramen in de noordmuur zijn dichtgemetseld. Op een andere wijze is de uitgave namelijk niet te verklaren.

Uit het bestek van 1877 blijkt verder dat de vorm van het dak van de kerk toen ingrijpend is veranderd. De oostgevel, tot dan een puntgevel, is in dat jaar tot balkhoogte verlaagd. Het dak heeft toen de tegenwoordige vorm gekregen. Daarmee verdween een element uit het dorpsgezicht, dat zich gedurende ongeveer 600 jaren had gehandhaafd.

Uit het bestek blijkt verder dat het aan te passen dak in 1877 een grondige onderhoudsbeurt heeft ondergaan, waarbij zo veel mogelijk gebruik moest worden gemaakt van de aanwezige bouwmaterialen. Op de zolder van het kerkgebouw kan men nu nog enkele heel oude spanten met Romeinse cijfers zien.

Na 1870 zijn twee vensterbanken van de zuidmuur verder verlaagd. Welke zin dat heeft gehad, is niet bekend. Moesten enkele notabele kerkgangers meer daglicht hebben bij het lezen van hun psalmboek?